

AÇIKLAMA

Folklor Edebiyat Dergisi Yayın Müdürlüğü'ne,

Derginiz Sayı: 55 - 2008 / 3 'de yayınlanan "Bilimin Üzerindeki Dayanılmaz Koku: İntihal" isimli makalede tarafımdan bir bölümü yazmış olan "Edebiyat Bilgi ve Teorileri" ders kitabı ele alınarak incelenmiştir. Yazar tarafından sözde yapılmış olan inceleme ve eleştirilerde yazmış olduğum bölümden bazı paragraflar alınarak bunların başka eserlerden kaynak göstermeksizin alıntalandığı ve bunun intihal olduğu ifade edilmiştir. Ancak makalenin yazarın bu iddiasını öne sürerken intihal ile ilgili gösterdiği kaynakları usulüne uygun olmayacak şekilde kullanmıştır. Bir başka deyişle yazar kitabın yazarlarını itham ettiği intihal suçunu işleyecek şekilde alıntılama kurallarını ihlal etmiştir. Bunun dışında yazar incelediği "Edebiyat Bilgi ve Teorileri" kitabının bir ders kitabı olduğunu yazmasına rağmen incelemesi esnasında FİKİR VE SANAT ESERLERİ KANUNU'nun "EĞİTİM VE ÖĞRETİM İÇİN SEÇME VE TOPLAMA ESERLER" ile ilgili maddeyi dikkate almayarak söz konusu kitabı bir özgün eser olarak değerlendirmeye kalkışarak bir başka ciddi usul hatası yapmıştır. Yazının bu tutumu göz önüne alındığında, söz konusu makalenin bilime katkı yerine incelenen kitabın yayımlandığı yayınevine, kitabın yazarlarına ve kitabın editörüne karşı kasıtlı bir davranış olarak yazıldığı ihtimali artmaktadır. Zira makale de bazı konuların adeta çarpıtıldığı ve böylelikle yayın evi, yazarlar ve editörün rencide edici, kişilik haklarını ihlal edici ve mesleki kariyerlerini lekелейici bir hal aldığı görülmektedir.

Bu nedenle derginizde yayınlanmış olan bu talihsiz ve kasıtlı bir amaç taşıyan makaleden haberdar olur olmaz cevap ve düzeltme hakkımı kullanmak ve makalede ki kasıt ve hatalara dikkati çekmek istedim.

Yazarın makalesinde söz konusu kasıt gösteren örnekler aşağıda ayrıntılarıyla yer almaktadır.

1. Kitabın önsözünde kitabın "Dersin içeriği dikkate alınarak hazırlanan bu kitap, adı geçen konularla ilgili bilgilerin derlenmesi mahiyetindedir." ifadesi yer almaktadır. Bu ifade açıkça göstermektedir ki kitap derleme niteliğinde bir ders kitabıdır ve bu tür kitaplarda da FİKİR VE SANAT ESERLERİ KANUNU'nun "EĞİTİM VE ÖĞRETİM İÇİN SEÇME VE TOPLAMA ESERLER" ile ilgili Madde 34'de " (Değişik fıkra: 07/06/1995 - 4110/13 md.) Yayınlanmış muski, ilm ve edebiyat eserlerinden ve alınmış güzel sanat eserlerinden, maksadın hakkı göstereceği bir nispet dahilinde itisablar yapılmak suretiyle, hal ve vaziyetinden eğitim ve öğretim gayesine tahsis edildiği anlaşılan seçme ve toplama eserler vücuda getirilmesi serbesttir." denilmektedir. İncelenmiş olan kitap derleme niteliğinde bir ders kitabı olup derleme yapılmış olan diğer eserler hem metin içinde gösterilmiş hem de metin sonunda kaynakça da verilmiştir. Ancak söz konusu makalenin yazarın "Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu" nu hiçe sayarak kanunun izin verdiği haliyle yapılmış olan alıntılama hukuk dışı bir şekilde "intihal" olarak adlandırmış ve şahsını derginizi kullanarak teşhir etmiştir.

2. İncelenen kitap "Edebiyat Bilgi ve Kuramı" adını taşımaktadır. Adından da anlaşıldığı üzere Edebiyat kuramları hakkında bilgi verici nitelikte bir kitaptır. Kuram ise Türk dil Kurumu Büyük sözlükte "Uygulamalardan bağımsız olarak ele alınan soyut bilgi. 2. Belirli bir konudaki düşüncelerin, görüşlerin bütünü. 3. Sistemli bir biçimde düzenlenmiş birçok olayı açıklayan ve bir bilime temel olan kurallar, yasalar bütünü, nazariye, teori." Olarak açıklanmaktadır. Dolayısıyla Edebiyat kuramlarından bahsederken yazının bu kuramlara ilavelerde bulunması mümkün değildir. Eğer bu tür ilaveler söz konusu olabilirse yazar yeni bir kuram oluşturmaktadır diye düşünmek daha isabetli olabilir. Bu nedenle de makalenin yazarının belirttiği gibi kitapta intihale örnek olarak gösterilen alıntılar kim tarafından kuramlar kaleme alınırsa alınsın hep bonzör şekillerde ifade edilecek bilgilerdir. Bunun dışında bir ifade biçimi bahsi geçen kuramları değiştirmeye yönelmektedir.

Tanımlar, kuramlar, okumalar, evrenselleşmiş bilgiler çerçevesinde ele alınır. Evrenselleşmiş bilgiler (ansiklopedilere girmiş), atasözleri gibi çeşitli motifler intihal kapsamında olamaz.

3. Yazar alıntılama yaptığım eserlerin aslından değil başka eserlerden alıntıldığını vurgulayarak kaynakçadaki bazı yazım eksiklerini çarpıtmış ve kendince tahminlerde bulunmuştur. İlginçtir ki yazar bunu yaparken aslında kendini de ele vermektedir. Zira makalenin beşinci paragrafında intihal (plagiarizm) ile ilgili açıklamalarında yazar çok ciddi bazı hatalar ve/veya sapırmalarda bulunmuştur. Bu hatalar ve /veya sapırmalar aşağıda sırasıyla verilmiştir:

a) Makalede: Öncelikle intihal (plagiarizm) nedir onun üzerinde durulmakta yarar var. Wikipedia'da intihal şöyle tanımlanır: "Başka birisine ait kelime, ürün veya fikirlerin orijinal kaynağına gerekli şekilde referans verilmeden kullanılması, sanki kendine aitmiş gibi gösterilmesidir." 4 şeklinde verilmiş ve dipnot ise "4 <http://en.wikipedia.org/wiki/Plagiarizm> (Yrd. Doç. Dr Yusuf Soreng), "Intihal", Üniversite ve Toplum, Mart 2006, C.

6, S. 1 (<http://www.universite-toplum.org/text.php?id=264>'ten naklen)" şeklinde verilmiştir. Yazar ikinci kaynak kullanmış, söz konusu ikinci kaynak elektronik ortamda yayınlanmış ve bu ikinci kaynaktaki alıntıları bir tür elektronik sözlük olarak adlandırabilecek bir web sitesinde, bir başka deyişle elektronik ortamda yayınlanmış bir bilgidir. Niyazi Karasar Araştırmalarda Rapor Hazırlama kitabında ikinci kaynaktan yapılan alıntılarının kaynağında nasıl verilmesi gerektiğini "Başka bir kaynaktan olduğu gibi aktararak alınan bilginin bulunduğu eser, o bilgi açısından ikinci bir kaynaktır. Bu durumda, önce asıl kaynak sonra da ikinci kaynak bilgileri birlikte verilir. Asıl kaynak, tmak işaretleri içinde sunulur. Çünkü, araştırmacı bu kaynağı bizzat görmemiş, bilgiyi ikinci kaynaktan olduğu gibi aktarmıştır, yani asıl kaynak bilgileri de almıştır." şeklinde ifade etmiştir. Dolayısıyla bu bilgileri dikkate aldığımızda öncelikle söz konusu elektronik sözlük ile ilgili kaynağın sonrasında ikinci kaynağın verilmesi gerekmektedir. Ve ayrıca da elektronik ortamdan erişime tarihinin de verilmesi gerekmektedir. Oysa yazar önce asıl kaynağın elektronik ortamdaki adresini sonrasında ikinci kaynağı ve kaynağın elektronik ortamdaki adresini vermiş ancak erişim tarihini vermemiştir.

b) Makalede,

"TÜBA Bilim Etiği Komitesi aşırımı şöyle tanımlar: "Bir başkasına ait olan bir fikrin, buluşun, araştırma sonuçlarının veya araştırma ürünlerinin bir bölümünün ya da tümünün, hatta kitapların tümünün ya da bir bölümünün kaynak gösterilmeksizin istemli olarak kopya ya da tercüme edilip yazanın kendi üretmiş gibi gösterilmesine aşırma denir. Aşırma çalma, yağmalama anlamına gelir."

İfadelerine yer verilmiştir. Dipnot ise, "5 Prof.Dr.Cumhur Ertekin vd. Bilimsel Araştırmada Etik ve Sorunlar. Türkiye Bilimler Akademisi Yayınları, Ankara, 2002, s. 39 (http://www.tuba.gov.tr/userfiles/image/files/tr/yayinlari/yayin_data/bilimsel.Pdf'den naklen)." şeklinde verilmiştir. Ancak "Bilimsel Araştırmada Etik ve Sorunlar" isimli kitapçık Türkiye Bilimler Akademisi (TÜBA) Bilim Etiği Komitesi'nce hazırlanmış olup kitapçığın önsözünde ".....Türkiye Bilimler Akademisi Bilim Etiği Komitesi, üstlendiği görev çerçevesinde ilk aşamada, bilim insanlarına ve doktora ve uzmanlık çalışması yapan öğrencilere ulaşmak üzere "Bilimsel Araştırmada Etik ve Sorunlar" başlıklı bir rehber kitabı hazırlamıştır." cümleleriyle de kitapçığın Bilim Etiği Komitesi tarafından hazırlandığı özellikle belirtilmiştir. Niyazi Karasar'ın "Araştırmalarda Rapor Hazırlama" isimli kitabında ise "eser, bir kurumca (kurum adına) yazılmış ve ayrıca yazar adı verilmemişse, kurum adı, yazar adı gibi işlem görür." denilmektedir. Dolayısıyla bu yazının Bilim Etiği Komitesinin başkanı (Prof. Dr. Cumhur Ertekin) ve diğer komisyon üyelerinin adlarının yazar adı olarak verilmesi usule uygun olmayacaktır. Buradaki dipnotun "Türkiye Bilimler Akademisi Bilim Etiği Komitesi, Bilimsel araştırmada etik ve sorunlar. Türkiye Bilimler Akademi Yayınları, Tübitak Matbaası, Ankara, 2002 s.39 http://www.tuba.gov.tr/userfiles/image/files/tr/yayinlari/yayin_data/bilimsel.Pdf'den naklen)." şeklinde verilmesi gerekmektedir.

c) Makalede,

"Purdue Üniversitesine göre inihale neden olabilecek eylemler şunlardır:

- Yazarken kaynağı çok yakın takip etmek. Yani birebir cümleler kullanmak,
- Yazıyı para ödeyerek veya ödemesiz, başkasına yazdırmak,
- Atıfta bulunmadan başkalarının fikirlerini kullanmak veya o fikir üzerine kendi fikrini inşa etmek,
- Başka bir kaynaktan bilerek veya farkında olmayarak kopyalama yapmak."6" şeklinde bir ifade yer almaktadır. Dipnot ise "6 <http://owl.english.purdue.edu/> (Sorengil, a.g.m'den naklen)." şeklinde verilmiştir. Yazar burada da ikinci kaynak kullanmış, söz konusu ikinci kaynak elektronik ortamda yayınlanmış ve bu ikinci kaynaktaki alıntıları bir kurumca (Purdue Üniversitesine) ait olup elektronik ortamda yayınlanmış bir bilgidir. Dolayısıyla dipnotta önce kurumun (Purdue Üniversitesi) adı sonrasında ikinci kaynak bilgisi ve devamında da ikinci kaynağına erişim tarihinin verilmesi uygun olurdu.

Yukarıda yer alan açıklamalar ışığında denilebilir ki, söz konusu makalenin yazarı kasıtlı bir amaçla bahsi geçen ders kitabını eline almış ve bilgisayar başında bir iki saat geçirecek biraz acelece ve biraz da dikkatsizce yazısını kaleme almıştır.

Ders kitabı olarak yayınladığımız edebiyat bilgi ve teorileri adlı eserin önsözünde editörlerimiz Sayın Yüce ve Sayın Kazan "Dersin içeriği dikkate alınarak hazırlanan bu kitap, adı geçen konularla ilgili bilgilerin derlenmesi mahiyetindedir." "Bu kitap hazırlanırken pek çok yazarın eserlerinden yararlanılmış ve her bölümün sonunda kaynakça başlığında gösterilmiştir." açıklamalarını yapmışlardır. Şahsım ve adı geçen arkadaşlarım, bu çalışmada özgün bir eser, bir makale, bir tez iddiası ile değil bir ders kitabı amacı ile evrenselleşmiş konular ya da bir başka deyişle genel geçer bilgileri bu alanda yapılan çalışmaların kaynakçaları ile birlikte sunmuşlardır.